

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/1498/2025.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.IV.10.108/2024/6. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Kishonti és Kricskovics Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: Dr. Kishonti Attila) útján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.IV.10.108/2024/6. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján.
- [2] Az indítványozó szerint a támadott részítélet sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését (tisztességes hatósági eljáráshoz való jog) és XXVIII. cikk (1) bekezdését (tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog).
- [3] 1.1. Az indítványozó (az indítványra okot adó ügyben XI. rendű felperes) az alkotmányjogi panasz és a támadott bírói döntéssel lezárt eljárásban a bíróságok által megállapított tényállás szerint eladó-pénztáros munkakörben állt munkaviszonyban az alperessel (munkáltató), feladatait az alperes által üzemeltetett üzletekben, naponta változó munkaidőbeosztásban látta el. Az alperesnél 2009 folyamán munkaügyi ellenőrzés történt, melynek alapján a 2009. november 19. napján kelt határozatával az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Felügyelőség (a továbbiakban: OMMF) az alperest arra kötelezte, hogy a jogszabályi előírásnak megfelelő módon közölje a munkavállalók munkaidő beosztását, biztosítson megfelelő mértékű szabadságot és ellentételezze a munkavállalók munkaidő-beosztástól eltérő (rendkívüli) munkavégzését, valamint munkaügyi bírsággal sújtotta. A határozat megállapította, hogy az alperesnél a munkaidő-beosztások közlésének nem megfelelő gyakorlata áll fenn, az alperes a munkaidő beosztástól eltérő időben

végzett munkát rendkívüli munkaidőként nem tartotta nyilván, ami miatt a munkavállalókat anyagi hátrány érthette.

- [4] A XI. rendű felperes a 2012. november 28-án benyújtott keresetében a 2006. április 1-jétől 2009. szeptemberéig terjedő időszakra nézve felmerült rendkívüli munkáért járó díjazása megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a XI. rendű felperes keresetét a 23.M.4754/2012/80. számú – 2016. november 25. napján – meghozott ítéletével elutasította. A XI. rendű felperes fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Törvényszék a 6.Mf.680.474/2018/6. számú részítéletével az elsőfokú ítéletet részben hatályon kívül helyezte, azt részítéletnek tekintette azzal, hogy a XI. rendű felperes kereseti követelésének 2007. szeptember 1-jei időpontot megelőző részében való elutasítását helybenhagyta. A másodfokú részítéletet a Kúria az Mfv.II.10.190/2019/4. számú határozatával hatályában fenntartotta.
- [5] A XI. rendű felperes a többször módosított keresetében 2006. áprilisától 2009. szeptemberéig terjedő időszakra elmaradt munkabér, és késedelmi kamata, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az alperes az ellenkérelmében a 2007. szeptember 1-jétől 2009. szeptember 30-ig terjedő időszakra nézve a felperes követelését 637 114 forint rendkívüli munkadíj összegben elismerte, ezt meghaladóan a kereset elutasítását kérte.
- [6] 1.2. A Fővárosi Törvényszék a megismételt eljárásra beszerezte a XI. rendű felperes rendelkezésre álló munkaidőbeosztásait, az alperes informatikai rendszerében tárolt munkaidő nyilvántartásokat, túlóra igazolásokat és bérkartonokat, valamint a beosztási műszakok pontos időkereteit tartalmazó kimutatást, továbbá informatikai és könyvszakértő véleményét. A Fővárosi Törvényszék a 21.M.70.953/2021/90. számú részítéletével kötelezte az alperest az általa elismert rendkívüli munkadíj összegének és ennek kamata megfizetésére; ezt meghaladóan a XI. rendű felperes keresetét elutasította. A XI. rendű felperes fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2.Mf.31.030/2024/4. számú részítéletével az elsőfokú bíróság részítéletét helybenhagyta. A Kúria a Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.030/2024/4. számú részítéletét hatályában fenntartotta. Az ítélet elvi tartalma, hogy a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a perben a felperesek voltak kötelesek bizonyítani azt, hogy a munkaidő nyilvántartáson túl további ledolgozott munkaórákat teljesítettek, ezek tételes, egyes munkanapokra történő kimutatása, és annak számszaki összegzése is a bizonyítási kötelezettségük része; ennek hiánya, illetve sikertelensége a terhükre esik.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására kiegészített – több alkotmánybírósági határozat indokolását felhívó, és az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) döntéseire utaló, az Európai Unió Bírósága egyik ítéletét (C-55/18 „Deutsche Bank”-ügy) felidéző – alkotmányjogi panasz (a pertörténet és a tényállás rövid ismertetése után) annak

benyújtása érdemi indokolása körében elsőként azt adja elő, hogy az egész eljárás azáltal, hogy tizenöt éve folyik, alapvetően sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot.

- [8] Arra is hivatkozik, hogy sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, hogy jelen ügyben kizárólag a peres felek egyikére (a felperesekre) helyezték a bíróságok a bizonyítási terhet, annak ellenére, hogy munkavállalóként eszköztelenné váltak az alperes munkáltató információs dominanciájával szemben. A tisztességes eljáráshoz való jog sérült azáltal is, hogy a bíróságok azon túl, hogy a felperes munkavállalóra terheltek a perben a munkaidő nyilvántartáson túl további ledolgozott munkaórák teljesítésének igazolását, ezek tételes, egyes munkanapokra történő kimutatását, és annak számszaki összegzését, csak és kizárólag az alperes által előadottakat vették figyelembe, noha a perben rendelkezésre állt a munkáltató alperessel szemben eljáró Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség Közép-magyarországi Munkaügyi Felügyelősége jogerős határozata, amely megállapította, hogy az alperes a munkaidő beosztástól eltérő időben végzett munkát rendkívüli munkaidőként nem tartotta nyilván.
- [9] A panasz szerint a megsemmisíteni kért kúriai döntés alaptörvény-ellenességének indoka egyrészt az, hogy a Kúria a per alapját képező jogerős hatósági határozatban foglalt jogszabálysértéseket (Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség Közép-magyarországi Munkaügyi Felügyelősége határozata), amelyet maga az alperes is elfogadott, azzal szemben jogorvoslással nem élt, tévesen nem tartotta olyan súlyúnak, hogy az a bizonyítási teher megfordulását eredményezze.
- [10] Másrészt nem tartotta a Kúria a bizonyítási teher szempontjából lényegesnek azt a tényt sem, hogy az alperes által utólagosan elkészített, ujjlenyomaton alapuló munkaidőnyilvántartás a perbe bevezetett informatikai szakértői vélemény szerint is az alperes érdekkörében eljáró személyek által utólagosan bármikor és bármilyen módon manipulálható, módosítható, illetve olyan személyek munkaidőnyilvántartását is tartalmazza, akik esetében orvosi okokból ujjlenyomat nem készíthető.
- [11] Továbbá a Kúria egy olyan eljárás alapján meghozott ítéletet hagyott helyben, amelynek során éppen az alperes törvényi kötelezettsége megszegése miatt eszköztelenné váló felperesi munkavállalók, a rájuk terhelt bizonyítási teher okán a kezdeti tiltakozásuk ellenére belekényszerültek abba, hogy az alperes által a bíróság felhívására benyújtott, manipulálható munkaidőnyilvántartások szakértői vizsgálatnak történő alávetését ne ellenezzék. Ezt követően a Kúria az így kialakított helyzetet, annak alátámasztására használta fel, hogy felperes ezzel kapcsolatos nyilatkozatát a munkaidőnyilvántartás elfogadásaként értékeli.
- [12] A panasz szerint, ha a munkáltató elmulasztja a munkaidő-nyilvántartás vezetését, az nem vezethet ahhoz, hogy a munkavállaló emiatt elesik a jogérvényesítés lehetőségétől. Ezzel ugyanis sérül a fegyveregyenlőség és a hatékony jogérvényesítés követelménye; a bizonyítás nehézsége a másik fél jogellenes magatartásából ered.
- [13] Az Alkotmánybíróság a panaszt a tartalma szerint bírálta el.

- [14] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján azt kellett vizsgálnia, hogy az indítványi kérelem megfelel-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek.
- [15] 3.1. A Kúria részítéletét az indítványozónak 2025. február 26-án kézbesítették, az alkotmányjogi panaszát április 28-án nyújtotta be, határidőben. Az indítványozó meghatalmazott jogi képviselővel jár el.
- [16] Az indítványnak meg kell felelnie a határozott kérelem feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés].
- [17] A jelen esetben az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott indítványban szereplő kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli *a)* azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza, *b)* az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, *c)* az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést, *d)* az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, *e)* az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, valamint *f)* tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére.
- [18] A jelen esetben a panasz megjelöli azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza. Megjelöli az eljárás megindításának indokait.
- [19] Alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított alapjog sérelmének valószínűsítésére alapítható {3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]; 3550/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [10]; 3138/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [10]}. A jelen indítvány e feltételnek eleget tesz. A panasz megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, a tisztességes hatósági eljáráshoz és a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog felhívásával.
- [20] A panasz megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést.
- [21] Az indítvány részben tartalmaz az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [22] A határozott kérelemhez ugyanakkor az is hozzátartozik, hogy az indítvány részletes, alapjogi érveléssel állított indokolást tartalmazzon. Az indítvány hiányos, ha az nem tartalmaz kellően részletes, alapjogi érveléssel ellátott indokolást.
- [23] A panasz a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmére is hivatkozik. Az Alkotmánybíróság a 8/2020. (V. 13.) AB határozatban {Indokolás [36]–[42]}, összefoglalta a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogról szóló általános gyakorlatát, amely szerint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény

XXIV. cikk (1) bekezdés] nem azonosítható a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés]. A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése] nem áll összefüggésben a jelen esetben az indítványra okot adó üggyel; a bíróságok nem hatósági határozat törvényességének bírósági felülvizsgálata tárgyában jártak el. Az alkotmányjogi összefüggés hiánya az alkotmányjogi panasz ezen eleme elbírálhatóságának akadálya {pl.: 3371/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [15]}.

- [24] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be (Abtv. 29. §).
- [25] A panasz első érve, hogy az eljárás elhúzódása sértette a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogot. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog esetleges sérelme az Alkotmánybíróság eljárásában nem orvosolható, ugyanis az Alkotmánybíróság hatásköre kizárólag a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására és az ezzel szükségszerűen együttjáró megsemmisítésére terjedhet ki, mely jogkövetkezmény nem enyhíti, illetőleg nem orvosolja a bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket {lásd például: 3161/2021. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [43]; 3270/2023. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [26]}, hanem ellenkezőleg, a támadott bírói döntés megsemmisítése csak az eljárás további elhúzódásához vezetne. Annak megítélése, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy egyébként észszerű időn belül került-e eldöntésre, az ügy egyedi körülményeire tekintettel az adott pert jellemző törvényességi szakkérdés, melynek megítélése nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe {lásd például: 3035/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [14]; 3270/2023. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [26]}, hanem önálló bírósági eljárás tárgya lehet.
- [26] A panasz lényeges állítása a tartalma szerint továbbá az, hogy a bíróságok a bizonyítási teher, az elvárt bizonyítási szint és eszközök tekintetében alaptörvény-ellenesen, a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogot, a fegyveregyenlőség elvét sértve jártak el. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tényállás tisztázása, a bizonyítási teher, illetve a bizonyítottság megítélése az általános hatáskörű bíróságok feladata, amely nem alapozhatja meg a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét {3039/2024. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [17]}. Vagyis az alkotmányjogi panasz ezzel kapcsolatban nem veti fel a jelen esetben a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ezért nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt vagylagos befogadhatósági feltételek egyikének sem.

[27] 5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság arra következtetett, hogy a jelen esetben a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja szerinti feltételnek, továbbá nem tartalmaz az Abtv. 29. §-a szerinti kérdést. Ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)-(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2025. november 18.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró